

Desigualtat i poder: megamineria a l'illa riesco

Gabriela Simonetti Grez

Illa Riesco, Patagònia, Xile

Illa Riesco, Patagònia Austral, territori en el qual fins fa pocs anys es vivia sense presses, indústries o internet. Encara no s'hi havia instal·lat l'imperant model de desenvolupament que confon desenvolupament amb la simple creació de riquesa i el creixement amb la simple explotació de recursos. Però, com succeeix globalment, aquesta visió hegemònica va arribar a l'illa Riesco amb intencions de quedar-s'hi: la Mina Invierno, la mina a cel obert de carbó més gran de Xile, va instal·lar-se al mig d'aquest territori. És la primera de cinc mines que pretenen establir-s'hi per extreure carbó i vendre'l a termoelectriques de l'estranger i del nord del país. A Xile es cremarà a les zones de sacrifici. Això comporta una doble imposició d'impactes: uns a la zona d'extracció i els altres a la de combustió.

El projecte pertany a dos dels grups més poderosos del país: Angelini i Von Appen. Poderosos no només per l'acumulació de riquesa –ambdós lideren alguns dels grups econòmics més forts del país– sinó que a més pels profunds nexes que mantenen amb els governs de torn. La instal·lació de la megamineria a Illa Riesco n'és una evidència irrefutable. En aprovar-se Mina Invierno, el mateix president de la República tenia accions d'una de les empreses propietàries del projecte i ell, personalment, va promoure aquesta mina com a pla de desenvolupament per a Magallanes, fins i tot abans que s'aprovés. Recordem que els que aproven o rebutgen els projectes són persones de confiança del mandatari. Aquests conflictes d'interessos són obliterats pel poder que ostenten els actors involucrats fins i tot en els mitjans de comunicació, deixant la ciutadania, fins i tot els afectats per la imposició d'aquesta minera, en franca desigualtat d'acció.

Diners i poder fonamenten la desigualtat. En aquests nexes se sosté la nostra institucionalitat, on el poder se sustenta en l'associació tàcita entre els

que governen l'estat i les empreses, cercant una mena de desenvolupament extractiu a curt termini, on la veu de l'altre no hi té cabuda.

Quines eines tenen els que creuen en una altra mena de desenvolupament?, com poden afrontar un sistema on les xarxes de poder econòmic, polític i mediàtic no deixen espai a la dissensió, a l'expressió d'alternatives? Com pot una comunitat oposar-se a la crema de carbó en zones declarades de sacrifici, on es considera les comunitats i el seu entorn com a dispensables? Com es poden preservar les formes de vida dels que habiten territoris com Illa Riesco? Hi ha espais per proposar altres desenvolupaments a Patagònia, quan qualsevol expressió de dissidència es tracta com una traba al creixement i no pas com una proposta legítima? Una proposta sostenible, a llarg termini, amb respecte per les persones, l'ambient i sobretot, per la llibertat i la diferència.

En aquest escenari semblaria que l'altre no té eines per fer front a les decisions que han pres per ells i li han imposat, i que l'opció més sensata seria resignar-se, i treure el millor partit a les decisions imposades; el sistema està dissenyat per fer cedir l'altre, i si té una altra veu, se li desprestigià, tergiversarà o minimitzarà.

Aleshores, ¿per què hi ha comunitats que inverteixen dècades defensant la vida que van escollir tenir i altres els han tret o volen canviar-los-hi? ¿Per què sumar-se a bregar contra una minera pertanyent a grans empreses, on semblaria que la disputa està perduda? Simple: creiem que un futur diferent és possible, que existeixen altres formes de desenvolupament que han de ser escoltades i respectades com a visions legítimes. En una veritable democràcia es respecten totes les veus i poden coexistir les diferències. Diferents visions es debaten i són democràticament acceptades, sense les imposicions emparades per la desigualtat, el poder del diner, les xarxes de contactes, els mitjans i una feble institucionalitat. Mentre això no passi, donar batalla per aconseguir-ho és guanyar la batalla. El silenci i la reclusió davant la injustícia perpetuen la desigualtat i incrementen el poder d'uns sobre els altres. La lluita no és pas només aturar una mina: és per defensar el dret a un present i un futur diferent.

Qui perd és el que calla. Que la veu dels que esperen contribuir a un món diferent i més igualitari siguin més que el sord soroll del poder i la desigualtat. Sumem veus.

No caiguis en el pitjor dels errors: el silenci.

La majoria viu en un silenci espantós.

No et resignis. (W. Witman).